

PODSUMOWANIE AKCJI KPH “MAM OKO NA WYBORY”

I. PROJEKT OBSERWACJI WYBORÓW SAMORZĄDOWYCH 21.10.2018

Zmiany w Kodeksie Wyborczym wprowadzone przez Prawo i Sprawiedliwość, a w szczególności zmiana definicji “krzyżyka”, umożliwiły wystąpienie szeregu naruszeń, m. in. fałszerstw wyborczych. Zmiany te mogły wpłynąć nie tylko na to, kto sprawowałby władzę po wyborach samorządowych, ale mogły też “otworzyć drogę” do zwiększenia skali fałszerstw lub podważania wyników wyborów w kolejnych wyborach do parlamentu w 2019 r.

Najskuteczniejszym sposobem zapobiegania fałszerstwom wyborczym jest jak najszersze włączenie się obywateli i obywaterek w monitorowanie prawidłowości przebiegu wyborów. Z tego względu KPH postanowiło włączyć się w obywatelską kontrolę wyborów.

Celem działania KPH było wsparcie działań prodemokratycznych poprzez włączanie osób LGBT, sojuszników i sojuszniczek w ruch kontroli wyborów.

W akcji wzięło udział 53 obserwatorów_ek KPH.

II. CZAS I OBSZAR OBSERWACJI

Obserwacja wyborów samorządowych 21.10.2018 r. miała miejsce w obwodowych komisjach wyborczych na terenie całej Polski. Osoby uczestniczące w akcji miały możliwość wyboru jednej z czterech form zaangażowania: obserwacji przygotowań do głosowania (ranny ptaszek), obserwacji głosowania (szybki bill), obserwacji liczenia głosów (nocna sówka) oraz obserwacji ciągłej w ramach projektu Obserwujemy Wybory (superobserwator_ka).

SZYBKI BILL

RANNY PTASZEK

NOCNA SÓWKA

SUPER
OBSERWATOR_KA

PODSUMOWANIE AKCJI KPH “MAM OKO NA WYBORY”

III. GŁÓWNE OBSERWACJE

1. ODBIÓR OBSERWATORA SPOŁECZNEGO PRZEZ CZŁONKÓW OBWODOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

Każdy obserwator społeczny wyznaczony przez KPH był dopuszczony do obserwacji, choć w niektórych przypadkach konieczna była interwencja, powołanie się na przepisy, a czasem nawet telefon do Komisarza Wyborczego.

„Komisja bez problemu pozwoliła mi obserwować wybory, proces obserwacji odbył się zgodnie z założeniami i nie budził zdziwienia.” - Katarzyna

„Wszystko przebiegało zgodnie z prawem. Członkowie komisji byli przygotowani na możliwość przyścia obserwatora lub męża zaufania.” - Paweł

„Kwestionowano udział obserwatora społecznego. Po wyjaśnieniach umożliwiono obserwację.” - Edyta

2. NIEWYSTARCZAJĄCA LICZBA CZŁONKÓW OBWODOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

Jedną z najczęściej pojawiających się obserwacji była niewystarczająca liczba osób w komisji, biorąc pod uwagę ilość spoczywających na komisji obowiązków.

„Członkowie komisji nie realizowali wszystkich wymogów wynikających z nowej ordynacji w dużej mierze z powodu ich oderwania od możliwości Komisji, np. wykonywali prace w podgrupach, albo indywidualnie zamiast wspólnie, bo nie mieli czasu aby każdą czynność wykonywać wspólnie.” - Basia

“Komisja pracowała w 5-osobowym składzie (z 9 członków) i nie była w stanie wykonać wszystkich działań zarówno przygotowawczych, jak i pojawiających się w trakcie głosowania.” - Edyta

“Członkowie komisji liczącej głosy musieli zwolnić się z pracy w poniedziałek, 22 października, gdyż ze względu na wielkość obwodu nie byli w stanie zgodnie z procedurą przeliczyć wszystkich głosów w rozsądnym czasie.” - Jakub

3. WARUNKI PRACY CZŁONKÓW OBWODOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

Warunki pracy członków komisji pozostawiały wiele do życzenia. Niejednokrotnie członkowie komisji pracowali nieprzerwanie przez kilkanaście godzin bez dostępu do wrzącej wody.

„Uważam za nieludzkie trzymanie członków komisji przez dobę bez jedzenia i picia. W mojej komisji pani [...] odmówiła pożyczania czajnika. Poza tym jaki jest poziom skupienia osób, które liczą głosy przez 18 godzin?” - Dorota

PODSUMOWANIE AKCJI KPH “MAM OKO NA WYBORY”

4. NIEWYSTARCZAJĄCE PRZESZKOLENIE CZŁONKÓW OBWODOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

Proces organizacji wyborów samorządowych przebiegał w dużym chaosie, co zostało odzwierciedlone w poziomie przygotowania członków obwodowych komisji wyborczych.

„Chaos. Nieznajomość przepisów wyborczych. Niedostateczne szkolenia dla komisji.” - Filip

„Dużo błędów podczas liczenia (dzielenie się na grupy), bałagan przy pakowaniu (nikt tu chyba nie znał wcześniej procedur, były czytane na bieżąco).” - Dorota

„Uważam, że obwodowa komisja do liczenia głosów - jeśli chodzi o proces liczenia głosów, dzielenia pracy i sprawności oraz rzetelności wykonywanej pracy - wypadła bardzo dobrze. Komisja była całkowicie bezstronna i nie znalazłem pod tym względem żadnych zastrzeżeń. Na minus oceniam jednak ich przeszkolenie z nowych zasad, które było powierzchowne. Zawsze jednak w razie wątpliwości decydowano wspólnie lub konsultowano z Państwową Komisją Wyborczą.” - Krzysztof

„Członkowie komisji byli zaangażowani, ale słabo przeszkoleni i trochę nieogarnięci: punktualnie o 6 były 2 osoby na 5, przewodnicząca zasnęła. Błędy były raczej sporadyczne i nie wynikające ze złej woli.” - Monika

“Komisje, zarówno pierwsza, jak i druga, były nieprzygotowane. Szkolenie członków komisji musiało być naprawdę słabe, ponieważ część z członków komisji nawet nie wiedziała, jak wygląda głos ważny, a jak nieważny.” - Tomasz

„Samo przekazanie protokołów trwało 2 godziny, komisje nie widziały co robić, nie rozumiały protokołu. Proces liczenia przebiegał chaotycznie i trwał bardzo długo.” - Dorota

5. PROBLEMY ORGANIZACYJNE

Obserwatorzy_ki KPH wielokrotnie zaobserwowali_ły problemy techniczne, organizacyjne lub związane z niedostosowaniem lokalu, które wpływały na przebieg wyborów. Najczęściej obserwowano brak wystarczającej ilości miejsc do głosowania, zapewniających tajność głosowania.

“Ilość osób głosujących znacząco przekracza ilość stanowisk do głosowania.” - Kate

“Lokal nie był dostosowany do przyjęcia tak dużej ilości osób uprawnionych do głosowania. Za mało było kabin zapewniających tajność głosowania. Ustawiały się bardzo duże kolejki po karty, a nikt nie kierował ruchem.” - Edyta

“Przygotowanie urny rozpoczęto dopiero ok. 6.50. Pojawił się problem techniczny z paskami

PODSUMOWANIE AKCJI KPH “MAM OKO NA WYBORY”

samozaciskowymi do zamknięcia urny, co spowodowało, że lokal został otwarty dopiero o 7.15. Wyborcy czekali przed lokalem.” - Edyta

*“Najpoważniejsza chyba sprawa, to różnica w liczbie kart pomiędzy opisem na przesłanych pudełkach a wynikiem liczenia przez komisję (przesłano więcej niż napisano). Podobno taki problem pojawiał się też w innych Komisjach.”
- Tomek*

“Podczas liczenia głosów wpuszczono ekipę, która chodząc nad kartami rozkręcała i wynosiła kabiny wyborcze.” - Dorota

6. ZAOBSERWOWANE NIEPRAWIDŁOŚCI

Prawdopodobnie najpoważniejszym zaobserwowanym błędem było nieostęplowanie kart do głosowania, bez którego głosy uznawane były za nieważne.

“Sporo kart w urnie (kilkadziesiąt) była bez pieczętki, a więc przez pomyłkę pierwszej komisji, część głosów była nieważna.” - Tomek

Obserwatorzy_ki KPH zaobserwowali_ły również niejednokrotnie brak stosowania nakładek do ochrony danych osobowych, brak strażnika urny, brak nakładek w alfabecie Braille’a, od czasu do czasu brak wymaganej 2/3 członków komisji podczas wykonywania czynności. Członkom komisji zdarzało się też wygłaszać komentarze o charakterze politycznym. W jednym miejscu nie zdjęto części materiałów agitacyjnych, które znajdowały się w bezpośredniej bliskości lokalu. W kilku miejscach osoby z komisji nie zawsze prosiły o dowód osobisty w celu weryfikacji danych osobowych.

IV. WNIOSKI KAMPANII PRZECIW HOMOFOBII

Wydaje się, że wprowadzenie funkcji obserwatora społecznego pozytywnie wpłynęło na przebieg wyborów samorządowych 2018. Doświadczenia obserwatorów_ek KPH wskazują na to, że aby wybory przebiegały poprawnie, konieczne są dokładniejsze szkolenia członków obwodowych komisji wyborczych oraz poprawa warunków pracy członków komisji.

PODZIĘKOWANIA

Pragniemy szczególnie serdecznie podziękować Kasi Woźniackiej, Patrykowi Rucie i Sebastianowi Kosteczce za nieocenioną wolontariacką pracę przy projekcie.